



DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

05 mai 2017

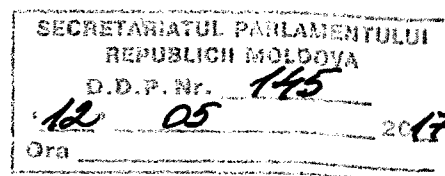
LA nr. 137

Biroului Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege pentru modificarea și completarea **Codului Penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002**, cu modificările și completările ulterioare.

Anexă:

1. Proiectul de lege;
2. Nota informativă.



Deputat în Parlament

LEBEDINSCHI Adrian Mihail

[Handwritten signatures and notes]
1

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea și completarea Codului Penal al Republicii
Moldova nr. 985 din 18.04.2002

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articol unic – Legea Codului Penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se modifică și se completează după cum urmează:

1. Litera c) din alin. (5) al art. 34 se exclude.
2. După art. 121 se introduce art. 121¹, cu următorul conținut:
"Articolul 121¹. Secretul personal și/sau secretul familial

Prin secret personal și/sau secret familial se înțeleg informațiile protejate de stat care se referă la inviolabilitatea vieții personale, ce constituie secret medical sau/și secret bancar sau/și secret fiscal sau/și secret profesional sau/și secret al corespondenței sau/și secret familial al unei persoane fizice identificate sau identificabile, culegerea ilegală ori dezvăluirea căroră au cauzat daune considerabile drepturilor și intereselor acestuia sau drepturilor și intereselor membrilor de familie."

3. La art. 181¹, alin. (1), după sintagma "în cadrul alegerilor parlamentare", se introduce cuvântul "prezidențiale"

4. Art. 253 va avea următorul conținut:

"Articolul 253. Bancruta frauduloasă

(1) Depunerea de către debitor a cererii introductive în baza unui temei fals de intentare a procesului de insolabilitate

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 950 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.

(2) Aceeași faptă, care:

- a) a determinat falimentarea debitorului;
- b) a cauzat daune în proporții deosebit de mari creditorilor;

se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1350 unități convenționale sau cu închisoare de până la 4 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani."

5. La articolul 307, alineatul (1) va avea următorul conținut:

„(1) Pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii, prin încălcarea dispozițiilor privind distribuirea aleatorie a dosarelor; prin nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter; prin soluționarea drepturilor unor persoane

neantrenate în proces; prin încălcarea competenței jurisdicționale; prin necompunerea instanței conform prevederilor legii; prin nerespectarea competenței după materie și calitatea persoanei în cauzele penale; prin condamnarea inculpatului pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală; prin refuzul de a redeschide cauza, urmare a recunoașterii de către Curtea Constituțională a prevederilor legii aplicabile în speța respectivă; prin refuzul de a redeschide cauza, chiar dacă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, printr-o hotărîre, fie Guvernul Republicii Moldova a recunoscut, printr-o declarație, o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale care poate fi remediată, cel puțin parțial, prin anularea hotărîrii pronunțate de o instanță de judecată națională

se pedepsește cu amendă în sumă de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.”

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Notă informativă

Proiectul de lege înaintat urmează scopul îmbunătățirii legislației penale prin: 1) excluderea unei prevederi de prisos și lipsite de sens; 2) completarea codului cu definiții ale unor termeni utilizați în prezentul cod; 3) executarea adresării Curții Constituționale privind introducerea pedepsei penale pentru coruperea alegătorului în cadrul scrutinului prezidențial; 4) eliminarea unor neconcordanțe ale legislației Republicii Moldova; 5) întărirea independenței judecătorului, dar, în același timp, responsabilizarea lui în condiții previzibile.

Astfel, litera c) a alin. (5) a art. 34 stipulează că "La stabilirea stării de recidivă nu se ține cont de antecedentele penale pentru faptele care nu constituie infracțiuni conform prezentului cod."

Luând în considerație faptul că antecedentele penale sunt o consecință a săvârșirii infracțiunilor, și nu pot fi dobândite decât în urma comiterii infracțiunilor (nu contravențiilor, abaterilor disciplinare, sau delictelor), este lipsită de sens specificarea din litera dată.

Mai mult, principiul legalității consfințit în art. 3 al Codului Penal menționează că "(1) Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decât în baza unei hotărâri a instanței de judecată și *în strictă conformitate cu legea penală*." Iar art. 1 menționează că "(1) Prezentul cod este unica lege penală a Republicii Moldova."

Așadar, orice stipulație contrară literii date ar fi în totalitate lipsită de sens și ar contravine principiilor de bază ale legii penale.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 177 Cod penal, este sancționată penal fapta de încălcare a inviolabilității vieții personale prin culegerea ilegală sau răspîndirea cu bună-știință a informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane fără consimțământul ei.

Astfel, deși este instituită răspunderea penală pentru acțiuni ce ar viza secretul personal sau familial al persoanei, la moment, legislația moldovenească nu definește aceste noțiuni.

În acest sens, este necesar de intervenit în vederea interpretării legale a noțiunilor de „secret personal și/sau secret familial”, consemnate în dispoziția art. 177 alin. (1) Cod penal, pentru a exclude situațiile de aplicare arbitrară și abuzivă a sancțiunii penale de către instanțele judecătorești.

Această poziție reiese din faptul că, în prezent, legislația națională reglementează expres și concret astfel de noțiuni ca: secret fiscal, secret medical, secret comercial, secret de stat, etc.

Spre exemplu:

-art. 1 al Legii cu privire la secretul de stat, nr. 245-XVI din 27.11.2008: prin secret de stat se înțeleg informații protejate de stat în domeniul apărării naționale, economiei, științei și tehnicii, relațiilor externe, securității statului, asigurării ordinii de drept și activității autorităților publice, a căror divulgare neautorizată sau pierdere este de natură să aducă atingere intereselor și/sau securității Republicii Moldova.

-art. 1 alin. (1) al Legii cu privire la secretul comercial, nr. 171-XIII din 06.07.1994: prin secret comercial se înțeleg informațiile ce nu constituie secret de stat, care țin de producție, tehnologie, administrare, de activitatea financiară și de altă activitate a agentului economic, a căror divulgare (transmitere, scurgere) poate să aducă atingere intereselor lui.

-art. 129 pct. 19) Cod fiscal: prin secret fiscal se înțelege orice informație de care dispun organele cu atribuții de administrare fiscală, inclusiv informația despre contribuabil ce constituie secret comercial, cu excepția informației despre încălcarea legislației fiscale.

-art. 1 alin. (2) al Legii cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului, nr. 263-XVI din 27.10.2005: prin secret medical se înțeleg informații confidențiale despre diagnosticul, starea sănătății, viața privată a pacientului, obținute în urma examinării, tratamentului, profilaxiei, reabilitării sau cercetării biomedicale (studiului clinic), care nu pot fi divulgate persoanelor terțe, cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta lege;

-art.22 alin.(1) al Legii instituțiilor financiare, nr.550-XIII din 21.07.1995: prin secret bancar se înțelege orice informație referitoare la persoana, la bunurile, la activitatea, la afacerea, la relațiile personale sau de afaceri ale clienților băncii, la conturile clienților (solduri, rulaje, operațiuni derulate), la tranzacțiile încheiate de clienți, precum și altă informație despre clienți, care i-a devenit cunoscută băncii.

-art. 13 alin.(2) al Legii cu privire la exercitarea profesiei de medic, nr. 264-XVI din 27.10.2005: Informațiile despre solicitarea asistenței medicale, despre starea sănătății, diagnostic și alte date obținute de medic în examinarea și tratamentul pacientului constituie informații personale și secretul profesional al medicului și nu pot fi divulgate.

-art.18 alin.(1) al Legii comunicațiilor poștale, nr. 36 din 17.03.2016: Secretul corespondenței și altor trimiteri poștale este garantat de Constituția Republicii Moldova și de prezenta lege. Persoanele antrenate în activități poștale sînt obligate să asigure confidențialitatea corespondenței. Este interzisă divulgarea informațiilor privind serviciile prestate altor persoane decît expeditorul sau destinatarul, dacă legislația nu prevede altfel.

Reglementările nominalizate mai sus, plasate în legi speciale, indică faptul, că inclusiv noțiunile de secret "personal și/sau secret familial" ar trebui interpretate sau definite pentru ca norma art. 177 Cod penal să întrunească criteriile de accesibilitate, claritate și previzibilitate, în vederea excluderii pericolului interpretării extensiv defavorabile a unei prevederi legale, ceea ce în procedura penală este inadmisibil.

Aceste concluzii sînt importante în virtutea faptului că orice subiect ar trebui să fie în posibilitate să-și adapteze comportamentul și acțiunile sale în dependență de sfera și volumul informațiilor care ar cădea sub incidența noțiunilor de „secret personal” și/sau „secret familial”, pentru a nu fi urmărit penal în mod nejustificat.

La moment, acest lucru este imposibil de făcut, deoarece noțiunile precitate sînt aquatice și neconcrete, motiv pentru care este necesar de a interveni printr-un sistem de operațiuni logice, în vederea explicării sensului

exact și complet al dispozițiilor normative a sintagmelor care se conțin în art. 177 Cod penal, precum și oferirii soluțiilor juridice de realizare a acestei norme de drept în sensul ei exact.

Suplimentar, nedefinirea prin interpretare a acestor noțiuni, face posibil ca toate datele cu caracter personal ce vizează un subiect de date, să fie atribuite nejustificat la categoria de „secret personal și/sau secret familial” și interferența răspunderii penale cu răspunderea contravențională reglementată de art. 741 Cod contravențional (Prelucrarea datelor cu caracter personal cu încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal).

De menționat, că aceste noțiuni nedefinite și nereglementate special nu se coroborează cu prevederile Codului civil, cât și în ale Legii cadastrului bunurilor imobile, în conformitate cu care, spre exemplu, informația conținută și prelucrată în Registrul bunurilor imobile, care de asemenea reprezintă date cu caracter personal și poate fi interpretată ca secret personal sau familial - este publică.

Următoarea propunere vine ca urmare a alegerilor prezidențiale din toamna 2016. În urma acestora, Curtea Constituțională a expediat Parlamentului 5 adresări în vederea eliminării mai multor lacune din legislație.

Printre altele, Curtea Constituțională a cerut deputaților să atragă atenția asupra necesității modificării Codului penal prin introducerea pedepsei pentru coruperea alegătorilor în cadrul scrutinului prezidențial.

În vederea executării corespunzătoare a adresării Curții Constituționale privind introducerea pedepsei penale pentru coruperea alegătorului în cadrul scrutinului prezidențial, autorul proiectului intervine cu prezenta propunere de lege ferenda.

În continuare, în ediția actuală, Codul Penal al Republicii Moldova, în art. 253, prevede noțiunea de insolvabilitate fictivă, cu specificarea sancțiunilor ce survin ca urmare a infracțiunii date.

Totodată, în doctrina juridică, noțiunea de insolvabilitate este atribuită domeniului dreptului civil, și nicidecum celui al dreptului penal. Aceeași situație o regăsim și în legislația Republicii Moldova, noțiunea dată regăsindu-se în Codul Civil.

Prin includerea noțiunii de insolvabilitate într-un articol din Codul Penal, o calificăm imediat ca o infracțiune, ceea ce, din punct de vedere juridic nu este corect.

Deci, propunem în loc noțiunea de ”bancrută frauduloasă”, care are, în legislația română, următorul sens:

”Infracțiune care constă în săvârșirea de către o persoană a uneia dintre următoarele fapte:

falsificarea, sustragerea sau distrugerea evidențelor debitorului ori ascunderea unei părți din activul averii acestuia;

înfățișarea de datorii inexistente sau prezentarea în registrele debitorului, în alt act sau în situația financiară de sume nedatorate, fiecare dintre aceste fapte fiind săvârșite în fraudă creditorilor;

înstrăinarea, în fraudă creditorilor, în caz de insolvență a debitorului, a unei părți din active. (art. 143 (2) din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței).”

În ceea ce ține de ultima propunere, menționez următoarele:

În data de 15 decembrie 2016, Colegiul Curții Supreme de Justiție compus din judecătoria Iulia Sârcu (Președinte), Iuliana Oprea, Galina Stratulat, Ala Cobăneanu, Maria Ghervas, Mariana Pitic, Dumitru Mardari, Sveatoslav Moldovan și Ion Druță a ridicat din oficiu excepția de neconstituționalitate a articolului 307 din Codul Penal, în cadrul dosarului nr. 3-10/2016 (Domnica Manole vs. CSM). Textul excepției este următorul:

„La 24 mai 2016, în adresa Consiliului Superior al Magistraturii a parvenit sesizarea Procurorului General interimar, Eduard Harunjen, prin care s-a solicitat acordul pentru pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală a judecătorului Curții de Apel Chișinău, doamna Domnica Manole.

În susținerea acestei sesizări, Procurorul General interimar a menționat că, la 23 mai 2016, în Registrul nr. 1 de evidență a cererilor și comunicărilor despre infracțiuni al Procuraturii Generale, a fost înregistrată sesizarea privind preținsele acțiuni ilicite, comise de către judecătorul Curții de Apel Chișinău – Domnica Manole, la examinarea unei pricini civile, exprimate prin pronunțarea cu bună-știință de către un judecător a unei hotărâri contrare legii.

Procurorul General interimar a susținut că, la 4 aprilie 2016, grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican constituțional s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale, solicitând anularea Hotărârii nr. 4608 din 30 martie 2016 cu privire la rezultatele verificării listelor de subscripție prezentate de Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican constituțional și obligarea Comisiei Electorale Centrale să adopte o hotărâre cu privire la inițierea referendumului republican constituțional.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 14 aprilie 2016, judecătorul Domnica Manole a dispus anularea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4608 din 30 martie 2016 cu privire la rezultatele verificării listelor de subscripție prezentate de Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican constituțional și a obligat Comisia Electorală Centrală să adopte o hotărâre cu privire la inițierea referendumului republican constituțional pentru revizuirea Constituției Republicii Moldova.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 22 aprilie 2016, a fost admis recursul declarat de Comisia Electorală Centrală, s-a casat hotărârea Curții de Apel Chișinău din 14 aprilie 2016 și s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican constituțional privind anularea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4608 din 30 martie 2016 cu privire la rezultatele verificării listelor de subscripție prezentate de Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican constituțional și obligarea Comisiei Electorale Centrale de a adopta o hotărâre cu privire la inițierea referendumului republican constituțional.

În această sesizare, s-a făcut trimitere la faptul că, la judecarea recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat interpretarea eronată de către prima instanță a normelor legale și aplicarea de către instanța inferioară a unei legi abrogate și depășirea limitelor împuternicirilor date acesteia prin interpretarea Constituției și obligarea recurentului de a adopta un act.

În temeiul circumstanțelor respective, Procurorul General interimar a indicat asupra existenței unei bănuieli rezonabile privind săvârșirea de către judecătorul Curții de Apel Chișinău, doamna Domnica Manole, a infracțiunii prevăzute de articolul 307 alin. (1) din Codul penal, adică pronunțarea cu bună-știință a unei hotărâri contrare legii.

Prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 369/17 din 31 mai 2016, s-a admis sesizarea Procurorului General Interimar și s-a dat acordul pentru pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală a judecătorului Curții de Apel Chișinău, doamna Domnica Manole.

La 13 iunie 2016, doamna Domnica Manole a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului Superior al Magistraturii, solicitând anularea hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii nr. 368/17 și 369/17 din 31 mai 2016.

Prezenta excepție de neconstituționalitate a fost ridicată din oficiu și are ca obiect dispozițiile articolului 307 („Pronunțarea unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărâri contrare legii”) din Codul penal. Prin Hotărârea nr. 369/17 din 31 mai 2016 cu privire la o sesizare a Procurorului General interimar, Consiliul Superior al Magistraturii și-a dat acordul pentru pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală a dnei Domnica Manole, judecătoare a Curții de Apel Chișinău, dată fiind „pronunțarea cu bună-știință de către aceasta a unei hotărâri contrare legii”. Declararea legalității sau a ilegalității Hotărârii contestate a Consiliului Superior al Magistraturii în cauza în care este ridicată prezenta excepție va depinde de caracterul constituțional sau neconstituțional al dispozițiilor articolului 307 din Codul penal, pentru că Hotărârea îi limitează judecătoarei Domnica Manole anumite drepturi, prin invocarea acestui articol. Există o legătură de cauzalitate directă între constituționalitatea sau neconstituționalitatea acestui articol de lege și soluția care va fi pronunțată de către Colegiul Curții Supreme de Justiție în această speță.

Articolul 307 din Codul penal al Republicii Moldova incriminează pronunțarea unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărâri contrare legii sau, cum mai este denumită această faptă, pervertirea justiției. Comiterea ei se pedepsește cu amendă sau cu închisoare de până la cinci ani. În varianta sa agravată, fapta se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.

Colegiul Curții Supreme de Justiție consideră că existența acestei infracțiuni în Codul penal al Republicii Moldova contravine articolelor 6, 22 și 116 alin. (1) din Constituție. Aceste articole garantează principiul separației puterilor în stat, neretroactivitatea legii penale și, respectiv, principiul independenței judecătorilor.

Ideile de bază generale fixate în actele internaționale relevante pentru prezenta sesizare prevăd următoarele:

Interpretarea dreptului, stabilirea faptelor sau evaluarea probelor de către judecători în soluționarea cazurilor din fața lor nu trebuie să atragă răspunderea lor penală, cu excepția situațiilor în care există rea-intenție. Atunci când nu-și exercită funcțiile judiciare, judecătorii pot răspunde civil, penal și contravențional, ca orice alt cetățean. (Recomandarea Comitetului Miniștrilor Consiliului Europei CM/Rec(2010)12, paragrafele 68 și 71);

Judecătorii care comit, în desfășurarea funcției lor, o infracțiune (e.g. luarea de mită) nu pot beneficia de imunitate în cazul unui proces penal ordinar (Opinia nr. 3 a Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni al Consiliului Europei, paragraful 52);

Judecătorii trebuie să se bucure de imunitate personală în cazul proceselor civile privind despăgubirile materiale pentru actele incorecte sau omisiunile din exercițiul funcției lor judiciare (Principiile de bază referitoare la independența judiciarului, adoptate la cel de-al șaptelea congres al Națiunilor Unite privind prevenirea comiterii de infracțiuni și tratamentul infractorilor, ținut la Milano, 26 august-6 septembrie 1985 și aprobate prin rezoluțiile Adunării Generale 40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 din 13 decembrie 1985, paragraful 16);

Magistrații (judecătorii, procurorii și ofițerii de investigație) nu ar trebui să beneficieze de imunitate generală [...]. Potrivit standardelor generale, aceștia au nevoie, cu siguranță, de protecție în fața proceselor civile pentru actele întocmite cu bună-credință în realizarea funcțiilor lor. Totuși, ei nu ar trebui să beneficieze de o imunitate generală care să-i protejeze de urmărirea penală pentru comiterea de acte penale pentru care trebuie să răspundă în fața tribunalelor.” (Comisia de la Veneția, Memorandum – Reforma sistemului judiciar din Bulgaria: concluzii, CDL – AD(2003)012, paragraful 15, sub. a; a se vedea și Opinia comună referitoare la proiectul de amendare a legii privind activitatea și statutul judecătorului și a altor acte legislative din Ucraina, CDL-AD(2011)033, paragraful 39; Opinia cu referire la proiectul Legii privind judecătorii și procurorii din Turcia, CDL-AD(2011)004, paragraful 88; Opinia referitoare la Legea CLI din 2011 privind Curtea Constituțională a Ungariei – CDL-AD(2012)009, paragraful 14);

[Deși punctele 3 și 4 fac referire la imunitatea în cazul proceselor civile, ele sunt relevante și pentru procesele penale intentate judecătorilor pentru actele întocmite cu bună-credință în realizarea funcțiilor lor, în baza argumentului logic a fortiori.]

Este incontestabil faptul că judecătorii trebuie protejați de influențele externe inoportune. În acest sens, ei trebuie să se bucure de o imunitate funcțională (și numai funcțională), o imunitate față de urmărirea actelor întocmite în exercițiul funcției lor, cu excepția comiterii unei infracțiuni cu intenție (e.g. luarea de mită) (Comisia de la Veneția, Raport privind independența sistemului judiciar, Partea I: Independența judecătorilor, CDL-AD(2010)004, paragraful 61);

Imunitatea judecătorilor în fața răspunderii este o condiție necesară a independenței lor, atunci când exercită activități judiciare (Grupul de state împotriva corupției, Imunitățile oficialilor publici ca posibile obstacole în lupta contra corupției, în *Lecții învățate din cele trei Runde de Evaluare (2000-2010)* – Articole tematice, p. 43).

I. Deși nu putem vorbi despre o opinie unanimă în rândul organizațiilor internaționale în privința caracterului inoportun al infracțiunii de pervertire a justiției comise de către judecători, remarcăm, în general, existența unui consens european negativ. Din câte cunoaștem, această infracțiune nu există în legislațiile penale ale statelor din Uniunea Europeană, cu excepția Germaniei.

Codul penal german o definește, la articolul 339, după cum urmează:

„Un judecător, un alt funcționar public sau un arbitru care se face vinovat, în cursul gestionării sau soluționării unei chestiuni juridice, de pervertirea bunului mers al justiției în beneficiul său sau în detrimentul unei părți, va fi sancționat cu o pedeapsă privativă de libertate de la unu la cinci ani.”

Infracțiunea de pervertire a justiției din Codul penal german presupune existența unei încălcări fundamentale în procesul de administrare a justiției, care poate fi constatată numai acolo unde există intenție, precum și consecințe grave. Unii juriști menționează că această infracțiune a stat la baza tragerii la răspundere, după unificarea celor două Germanii, a judecătorilor care au abuzat în mod manifest, în timpul regimului Partidului Unic din Republica Democrată Germană, de funcția lor judiciară, situație care a condus la grave încălcări ale drepturilor omului, ca de exemplu condamnările la pedeapsa capitală și admiterea probelor obținute prin aplicarea torturii (a se vedea Anja Seibert-Fohr, *Judicial Independence in Germany*, p. 495, în *Judicial Independence in Transition*, ed. Anja Seibert-Fohr, Heidelberg: Springer, 2012). Statisticile denotă caducitatea acestei instituții juridice penale în cazul judecătorilor care au pervertit justiția după 1990 (a se vedea M. Hoenigs, *Der Straftatbestand der Rechtsbeugung: Ein normativer Antagonismus zum Verfassungsprinzip der richterlichen Unabhängigkeit*, KritV 303, 2009, pp. 304-305).

În aceeași ordine de idei, profesorul de la Yale și fostul judecător al Curții Constituționale Federale a Germaniei Dieter Grimm susține următoarele (Constituții, curți constituționale și interpretarea constituțională la interfața dintre drept și politică, *Noua Revistă de Drepturile Omului* nr. 3/2016, p. 100, trad. Oana Ștefănescu și Lucian Bojin):

„Comportamentele grave precum corupția pot fi, desigur, interzise și incriminate ca infracțiuni. Dar experiența demonstrează că este greu să lupți împotriva corupției din sistemul judiciar atunci când corupția este obișnuită printre politicieni și societate. Aceasta pare să constituie o problemă serioasă în democrațiile noi. În același sens, este justificată și incriminarea pervertirii justiției. Însă nu este ușor de distins între pervertirea justiției și interpretarea greșită sau discutabilă a legii. Din acest motiv, condamnările pentru comiterea de pervertire a justiției sunt rare.” (a se vedea S. Ziemann, *Case-Reports-Judge Schill Case* (BGHSt 47, 105, 4 sept. 2001), în R.A. Miller & P.C. Zumbansen (eds.), *Annual of German & European Law*, vol. 458, nr. 1, 2003).

Revenind la argumentul consensului european negativ, Colegiul Curții Supreme de Justiție consideră incidentă obligația statului Republica Moldova de a-și îmbunătăți legitimitatea politică, adică obligația sa de a se alina la bunele practici europene. Autoritățile Republicii Moldova și-ar spori legitimitatea politică dacă ar promova o ordine juridică efectivă inspirată de valorile europene, care ar împiedica degradarea democrației sale și a preeminenței dreptului prin contracararea unei amenințări la adresa separației puterilor și a independenței reale a judecătorilor.

II. În afară de argumentul consensului european negativ, Colegiul Curții Supreme de Justiție subliniază riscul așa-numitului efect de răcire (*chilling effect*) în situațiile în care au loc derogări „generoase” de la principiul imunității funcționale a judecătorilor. Acest risc se manifestă în special prin descurajarea judecătorului de a pronunța o hotărâre conform propriei lui convingeri, de frica urmării sale penale în baza articolului 307 din Codul penal. De altfel, Curtea Constituțională a stabilit, în Hotărârea nr. 22 din 5 septembrie 2013, paragraful 54 că „Judecătorul, în calitate de deținător al autorității judecătorești, trebuie să-și poată exercita funcția sa în deplină independență, în raport cu toate constrângerile, forțele de natură socială, economică și politică și chiar în raport cu alți judecători și în raport cu administrația judecătorească”.

În acest sens, trebuie avută în vedere situația delicată a judecătorilor din Republica Moldova (a se vedea Comisia Internațională a Juriștilor, Reformând judiciarul din Moldova: perspective și provocări, Geneva (2013), p. 39). Și Comisia de la Veneția a subliniat în Raportul ei privind independența judiciarului faptul că judecătorii dintr-un număr de state din estul Europei se află într-o poziție dezavantajată, în special în relație cu procurorii (a se vedea Raportul privind standardele europene referitoare la independența sistemului judiciar: Partea a II-a - Procuratura (CDL-AD(2010)040), Secțiunea I: Pericolele competențelor excesive ale procuraturii pentru independența judiciarului). Acest fapt a fost reconfirmat prin Opinia *amicus curiae* a Comisiei privind imunitatea judecătorilor pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova nr. 698/2012 din 11 martie 2013. Adesea, judecătorii nici nu pun la îndoială rechizitoriile înaintate de către procuror, fapt care conduce la pronunțarea unui număr mare de condamnări. Comisia de la Veneția atenționează că judecătorii trebuie să depășească această „simpatie pentru procurori”, prin consolidarea imunității lor funcționale și, deci, a independenței lor, garantată de articolul 116 alin. (1) din Constituție.

Imunitatea funcțională îi protejează pe judecători împotriva influențelor grupurilor politice, a provocărilor, a represaliilor sau presiunilor externe (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Constituționale nr. 20 din 23 iunie 2015, paragraful 43). De fapt, imunitatea funcțională asigură stabilizarea administrării justiției prin limitarea posibilității de exercitare a influenței factorilor din afara acestui proces. Mecanismul constituie o garanție a separației judiciarului de celelalte puteri. Mai mult, scopul lui este să protejeze integritatea judecătorilor în fața unei eventuale răzbunări din partea persoanelor care au fost judecate contrar așteptărilor lor.

Potrivit paragrafului 15 al Hotărârii Tribunalului Constituțional al Poloniei din 28 noiembrie 2007 privind procedura derogării de la imunitatea judiciară (OTK ZU 2007, nr. 10A, item 129), importanța imunității judecătorești este una remarcabilă în statele în care democrația și mecanismele concepute pentru separarea puterilor nu au fost consolidate încă. Independența judecătorilor poate exista și fără nevoia instituirii imunității lor în statele cu o democrație matură, care înțeleg și aplică ireproșabil principiul separației puterilor și care dau dovadă de o înaltă cultură juridică și politică, de vreme ce acești factori diminuează riscul politic al abuzului față de judecători, date fiind soluțiile pronunțate de către aceștia în anumite hotărâri.

III. În același spirit, Colegiul Curții Supreme de Justiție observă, de exemplu, că dacă o sentință atacată cu apel este casată de către instanța superioară, judecătorul care a pronunțat sentința poate fi urmărit și condamnat în baza articolului 307 din Codul penal. Alineatul (1) al acestui articol prevede ca element material al infracțiunii pronunțarea unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii cu bună-știință de către judecător. Este greu să se imagineze un judecător care pronunță o sentință altfel decât cu „bună-știință”. Totuși, termenul poate fi aplicat în mod imprevizibil. Prin urmare, judecătorii ale căror sentințe au fost casate de instanțele superioare după verificarea legalității și temeiniciei acestora, adică judecătorii care au greșit în interpretarea legii, pot fi sancționați penal. Această soluție conduce la situația în care sistemul judiciar din Republica Moldova ar putea rămâne fără o parte a judecătorilor săi, întrucât, de multe ori, adevărul judiciar nu este unul singur. Prin urmare, Colegiul Curții Supreme de Justiție sugerează o posibilă încălcare a cerinței calității legii penale în discuție, care decurge din articolul 22 din Constituție. Practic, discreția Procurorului General, care solicită acceptul pentru începerea urmăririi penale, cea a Consiliului Superior al Magistraturii, care își dă acceptul în acest sens, și cea a judecătorilor care decid încălcarea articolului 307 din Codul penal de către colegii lor judecători nu este una clar delimitată și poate conduce la soluții arbitrării, fapt inadmisibil în lumina articolului 22 din Constituție și a obligațiilor pe care le are Republica Moldova în baza articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Legea penală trebuie să indice întinderea oricărei asemenea discreții conferite autorităților competente și maniera exercițiului ei cu o suficientă claritate pentru a-i acorda persoanei protecția adecvată împotriva ingerințelor arbitrare, având în vedere scopul legitim al măsurii în discuție (a se vedea, de exemplu, principiile enumerate în *Vasiliauskas v. Lituania* [MC], 20 octombrie 2015, §§ 153-161).

IV. În mod cert, judecătorii, ca orice alte persoane, trebuie pedepsiți pentru infracțiunile pe care le comit, fie că provoacă un accident atunci când se află în stare de ebrietate, fie că iau mită pentru pronunțarea unor hotărâri favorabile mituitorului. Nicio faptă penală nu trebuie să fie protejată de imunitate în fața răspunderii. Însă această afirmație generală trebuie detaliată atunci când normele penale sunt formulate prea vag, cum ar fi „pronunțarea cu bună-știință a unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărâri contrare legii” (a se vedea Opinia Comisiei de la Veneția privind Legea răspunderii disciplinare și a urmăririi disciplinare în cazul judecătorilor de drept comun din Georgia (CDL -

AD(2007)009)). Judecătorii nu trebuie să fie inhibați de faptul că, după exercitarea funcției lor judiciare, s-ar putea să se găsească cineva care nu acceptă interpretările pe care le-au dat aceștia și care ar face uz de articolul 307 din Codul penal.

În concluzie, având în vedere argumentul consensului european negativ, argumentul efectului de răcire și argumentul neîndeplinirii condiției calității legii de articolul 307 din Codul penal, judecătorii trebuie să se bucure de o imunitate funcțională, adică de imunitate față de urmărirea penală doar în cazul actelor legale efectuate în exercițiul funcției lor. În această privință, corupția pasivă, traficul de influență și alte infracțiuni similare nu pot fi considerate acte comise în exercițiul legal al funcției judiciare. Din aceste motive, Colegiul Curții Supremă de Justiție consideră că articolul 307 din Codul penal trebuie declarat neconstituțional, pentru că este contrar articolelor 6, 22 și 116 alin. (1) din Constituție.”

Analizând opinia expusă de către judecătorii Curții Supreme de Justiție conform textului enunțat supra, autorul proiectului constată că, varianta actuală a art. 307 din codul penal este una fie abuzivă fie imposibil de aplicat, ținând cont de esența puterii judecătorești în Republica Moldova.

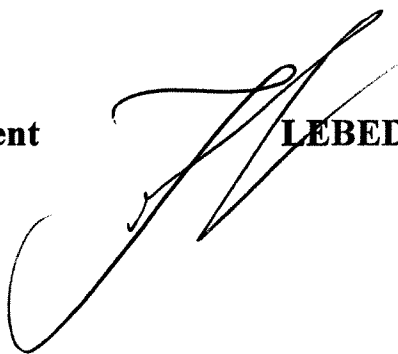
În vederea redresării situației date, autorul proiectului vine cu inițiativa de detaliere a modalităților de încălcare a legii pentru care judecătorul urmează a fi atras la răspundere penală conform art. 307 din Codul penal.

Notez că, proiectul are drept scop întărirea independenței judecătorului, dar, în același timp, responsabilizarea lui în condiții previzibile.

Proiectul de lege nu necesită cheltuieli bugetare.

În vederea celor menționate, solicit respectuos examinarea celor expuse și pronunțarea în favoarea acestui proiect de lege, în vederea ameliorării cadrului legislativ.

Deputat în Parlament



LEBEDINSCHI Adrian Mihail

Prevederile actuale ale legii	Propunerea de modificare/completare	Motivația
(5) La stabilirea stării de recidivă nu se ține cont de antecedentele penale: c) pentru faptele care nu constituie infracțiuni conform prezentului cod;	Eliminarea acestei prevederi.	Luând în considerație faptul că antecedentele penale sunt o consecință a săvârșirii infracțiunilor, și nu pot fi dobândite decât în urma comiterii infracțiunilor (nu contravențiilor, abaterilor disciplinare sau delictelor), este lipsită de sens specificarea din litera dată.
Nu există prevederi actualmente.	Articolul 121¹. Secretul personal și/sau secretul familial Prin secret personal și/sau secret familial se înțeleg informațiile protejate de stat care se referă la inviolabilitatea vieții personale, ce constituie secret medical sau/și secret bancar sau/și secret fiscal sau/și secret profesional sau/și secret al corespondenței sau/și secret familial al unei persoane fizice identificate sau identificabile, culegerea ilegală ori dezvăluirea cărora au cauzat daune considerabile drepturilor și intereselor acestuia sau drepturilor și intereselor membrilor de familie.	Este necesar de intervenit în vederea interpretării legale a noțiunilor de „secret personal și/sau secret familial”, consemnate în dispoziția art. 177 alin. (1) Cod penal, pentru a exclude situațiile de aplicare arbitrară și abuzivă a sancțiunii penale de către instanțele judecătorești.

<p>Articolul 181¹. Coruperea alegătorilor</p> <p>(1) Oferirea sau darea de bani, bunuri, servicii ori de alte foloase în scopul determinării alegătorului să își exercite drepturile sale electorale într-un anumit mod în cadrul alegerilor parlamentare, locale ori în cadrul referendumului, se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 850 unități convenționale sau cu închisoare de la un an la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.</p>	<p>Articolul 181¹. Coruperea alegătorilor</p> <p>(1) Oferirea sau darea de bani, bunuri, servicii ori de alte foloase în scopul determinării alegătorului să își exercite drepturile sale electorale într-un anumit mod în cadrul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale ori în cadrul referendumului, se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 850 unități convenționale sau cu închisoare de la un an la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.</p>	<p>În vederea executării corespunzătoare a adresării Curții Constituționale privind introducerea pedepsei penale pentru coruperea alegătorului în cadrul scrutinului prezidențial, autorul proiectului intervine cu prezenta propunere de lege ferenda.</p>
<p>Articolul 253. Insolvabilitatea fictivă (1) Insolvabilitatea fictivă care a cauzat creditorului daune în proporții mari, se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 950 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani. (2) Aceeași acțiune săvîrșită:</p> <p>a) de două sau mai multe persoane;</p> <p>b) cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1350 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 4 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.</p>	<p>Articolul 253. Bancruta frauduloasă</p> <p>(1) Depunerea de către debitor a cererii introductive în baza unui temei fals de intentare a procesului de insolvabilitate se pedepsește cu închisoare de pînă la doi ani sau cu amendă în mărime de la 500 la 2500 unități convenționale.</p> <p>(2) Aceeași faptă, care:</p> <p>a) a determinat falimentarea debitorului;</p> <p>b) cu cauzarea unor daune în proporții deosebit de mari creditorilor;</p> <p>se pedepsește cu închisoare de pînă la cinci ani sau cu amendă în mărime de la 2500 la 10.000 unități convenționale.</p>	<p>În ediția actuală, Codul Penal al Republicii Moldova, în art. 253, prevede noțiunea de insolvabilitate fictivă, cu specificarea sancțiunilor ce survin ca urmare a infracțiunii date. Totodată, în doctrina juridică, noțiunea de insolvabilitate este atribuită domeniului dreptului civil, și nicidecum celui al dreptului penal. Aceeași situație o regăsim și în legislația Republicii Moldova, noțiunea dată regăsindu-se în Codul Civil. Prin includerea noțiunii de insolvabilitate într-un articol din Codul Penal, o calificăm imediat ca o infracțiune, ceea ce, din punct de vedere juridic nu este corect. Deci, propunem în loc noțiunea de "bancrută frauduloasă".</p>

Articolul 307. Pronunțarea unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărâri contrare legii

(1) Pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii se pedepsește cu amendă în sumă de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.

(1) Pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii, prin încălcarea dispozițiilor privind distribuirea aleatorie a dosarelor; prin nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter; prin soluționarea drepturilor unor persoane neantrenate în proces; prin încălcarea competenței jurisdicționale; prin necompunerea instanței conform prevederilor legii; prin nerespectarea competenței după materie și calitatea persoanei în cauzele penale; prin condamnarea inculpatului pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală; prin refuzul de a redeschide cauza, urmare a recunoașterii de către Curtea Constituțională a prevederilor legii aplicabile în speța respectivă; prin refuzul de a redeschide cauza, chiar dacă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, printr-o hotărîre, fie Guvernul Republicii Moldova a recunoscut, printr-o declarație, o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale care poate fi remediată, cel puțin parțial, prin anularea hotărîrii pronunțate de o instanță de judecată națională se pedepsește cu amendă în sumă de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.

Colegiul Curții Supremă de Justiție consideră că articolul 307 din Codul penal trebuie declarat neconstituțional, pentru că este contrar articolelor 6, 22 și 116 alin. (1) din Constituție.

Se constată că, varianta actuală a art. 307 din codul penal este una fie abuzivă, fie imposibil de aplicat, ținând cont de esența puterii judecătorești în Republica Moldova.

În vederea redresării situației date, autorul proiectului vine cu inițiativa de detaliere a modalităților de încălcare a legii pentru care judecătorul urmează a fi atras la răspundere penală conform art. 307 din Codul penal..